

Regulació dels canvis de nom oficial d'ens locals (municipis, nuclis de població i disseminats).

El Decret 139/2007, de 26 de juny, pel qual es regulen la denominació, els símbols i els registres d'ens locals de Catalunya, regula el procediment pel qual els ajuntaments poden canviar el nom oficial de municipis i nuclis, però en cap cas no els dóna potestat per a determinar la grafia dels topònims, funció que queda exclusivament reservada a l'Institut d'Estudis Catalans segons l'art. 18.1 de la Llei 1/1998.

Avui en dia existeixen nombroses denominacions oficials de municipis, nuclis de població i disseminats que no compleixen el que estableix l'article 18.1 de la Llei 1 /1998, i per aquest motiu estan assenyalades amb un asterisc al Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya. Se'ls considera "topònims oficials no normatius" i el Nomenclàtor en recull més de 100, però la seva existència és il·legal, en contravenir la ja referida llei i també l'art. 47 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, ja que la inscripció d'aquests topònims al Registre del sector públic local de Catalunya és nul·la de ple dret, en no estar sotmesa a l'ordenament jurídic vigent, perquè incompleixen l'art. 18.1 de la Llei 1/1998.

Hi ha un mecanisme previst al Decret 139/2007 per a mirar de resoldre això, però és insuficient, ineficaç i contradictori: els art. 5.1 i el 15 del preveuen que el Govern pot proposar una rectificació de nom d'un municipi o nucli al seu ajuntament, si aquest nom "no s'adiu amb la toponímia catalana o si hi ha incorreccions lingüístiques" (és a dir, si incompleix el que estableix l'art. 18.1 de la Llei 1/1998), i el mecanisme dels arts. 6 i 15.2 permet que l'ajuntament interpel·lat desestimi la proposta per silenci administratiu o acord desfavorable. Això implicaria la facultat de vulnerar l'art. 18.1 de la Llei 1/1998 per part dels ajuntaments, cosa que resulta impossible, com queda clar, per exemple, pel Decret 397/2004 i l'Acord GOV/72/2016, de denegació de canvi de nom oficial als municipis de Josa i Tuixén i la Torre de Cabdella, justament perquè les grafies que proposaven contradeien l'art. 18 de la Llei 1/1998. És a dir, el procediment establert al Decret 139/2007 no té en compte el que disposa la Llei 1/1998, i en teoria permet vulnerar-la, ja que el Govern en "proposa" el compliment en lloc d'exigir-lo i actuar d'ofici fent les correccions, per tal que la Llei 1/1998 sigui respectada. Òbviament, en aquest aspecte el Decret 139/2007 genera una situació impossible.

Actualment, i pel principi de jerarquia normativa garantit per l'art. 9.3 de la Constitució, els articles del Decret 139/2007 que contradiuen el que estableix l'art. 18.1 de la Llei 1/1998 són nuls, i el Govern ha de rectificar d'ofici les formes que contravenen el que estipula la Llei, de manera que per a resoldre la irregularitat que suposa l'existència de topònims oficials contraris a la llei de Política Lingüística només cal que el Govern ho faci, en compliment de la legislació vigent i sense la intervenció dels ajuntaments afectats, ja que la Llei 1/1998 supera les competències i l'autonomia dels ens locals.

S'obren, doncs, dos escenaris reguladors possibles, en funció de si el Govern corregeix la toponímia oficial no normativa abans de la promulgació de la nova Llei de Governos Locals o no:

a) En cas que el Govern negligís la correcció abans de la promulgació de la nova Llei de Governos Locals:

Però per a major claredat, convindria refer la normativa de canvi de denominació dels municipis i nuclis de població, i integrar-la a la Llei de governs locals seria una manera de resoldre aquesta errada del Decret 139/2007. Cal tenir en compte que la determinació de la forma oficial dels topònims està regulada a l'art. 18.1 de la Llei 1/1998, i l'idioma dels topònims també. Els topònims, segons la llei, han de tenir la forma oficial catalana i d'acord a les normes lingüístiques de l'Institut d'Estudis Catalans, i els aranesos han de tenir la forma aranesa. Per tant la Llei de governs locals ha de garantir el compliment de la Llei 1/1998 en matèria de la toponímia oficial, i ha d'establir un

mecanisme per tal que, com ja fa el Decret 139/2007, els municipis puguin canviar el seu nom oficial i el dels seus nuclis, entenent canvi pel que és, l'adopció d'una denominació diferent; per exemple, el cas de Santa Maria de Corcó, que canvià el seu nom oficial per l'Esquirol. Però per altra banda, i tenint en compte la situació d'il·legalitat en què es troba actualment part de la toponímia oficial de Catalunya, cal també que quedi clar que adaptar la grafia d'un topònim a la normativa lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans no és un canvi de nom i que és de compliment obligat, perquè determinar aquesta qüestió no és potestat dels ajuntaments, i la Llei 1/1998 l'atribueix exclusivament l'IEC. Exemples d'aquest segon cas seria corregir la forma oficial Cabacés per la que avala l'IEC, Cabassers; o Capmany per Campmany; Lladó per Lledó; Rialb per Rialp, etc. Els primers decrets de canvi de denominació oficial de molts municipis, quan el Govern vetllà per a fer desaparèixer les deturpacions imposades pel franquisme el 1939, són explícits en la diferenciació entre “canvi” i “rectificació”. Justifiquen les correccions així: “Atès que no es tracta d'un canvi de nom en el sentit de substituir-lo per un altre de nou o estrany, sinó de fixar el que correspon a una correcta grafia catalana” (per exemple, Decret 74/1982 i 75/1982, DOGC 220, 05/05/1982, pàgs. 1034-1035).

També es planteja el problema dels topònims que no són catalans (com Tourist Club, a Caldes de Malavella, o Junior Park, a Riells i Viabrea, per a citar-ne només dos). Tot aquest grup tampoc no compleix la Llei 1/1998, perquè la forma oficial d'aquests noms no és la catalana. Aquests, per a complir l'art. 18.1 de la Llei 1/1998, sí que requereixen un canvi de nom, entès com a adopció de nova denominació, diferent de l'anterior. I el Decret 139/2007 atorga aquesta potestat als ajuntaments. De nou, però, per jerarquia normativa, tenir la potestat de canviar un nom no implica tenir la potestat de vulnerar la llei, i per tant torna a ser responsabilitat del Govern que els topònims expressats en llengües estrangeres s'adaptin al que disposa l'art. 18.1 de la Llei 1/1998. La Llei de governs locals, si aquest problema no s'ha resolt abans que sigui promulgada, ha de preveure aquesta situació i evitar que es pugui produir, donant clarament potestat al Govern de la Generalitat per a canviar d'ofici, a requeriment de l'Institut d'Estudis Catalans o de la ciutadania, qualsevol topònim oficial que no compleixi l'art. 18.1 de la Llei 1/1998.

b) En cas que el Govern, en compliment de la legislació vigent, corregís la toponímia oficial no normativa abans de la promulgació de la nova Llei de Governos Locals:

Si el problema de la toponímia oficial no normativa (i, per tant, il·legal) s'hagués resolt quan el 1998 la Llei de Política Lingüística ho exigí, avui la regulació dels canvis de nomenclatura oferiria molta menys complexitat, ja que no hi hauria formes oficials que no respecten la legislació vigent i només caldria regular el procediment de canvi de nom d'entitats locals, i no, encara, l'adaptació de les seves grafies a la forma correcta de l'idioma per a fer complir una llei promulgada fa vint-i-quatre anys.

L'escenari ideal seria que el Govern corregís d'ofici la toponímia oficial no normativa abans de la promulgació de la nova Llei de Governos Locals, de manera que el que regulés la nova norma fos el canvi, sense haver de regular una correcció que ja hauria d'estar feta de fa anys, i que és obligatori fer segons els criteris que s'han expressat anteriorment, per tal de mantenir el principi de legalitat de l'administració pública, ja que, com s'ha dit, és incompatible amb aquest principi mantenir inscrites com a oficials al Registre dels ens locals de Catalunya formes toponímiques que no respecten l'art. 18.1 de la Llei 1/1998.

Per tant, si el Govern corregís la toponímia oficial no normativa, i això deixés de ser un problema abans de la promulgació de la Llei de Governos Locals, a aquesta només li caldria regular el procediment de canvi de nom dels ens locals, assegurant el compliment de l'art. 18.1 de la Llei 1/1998 en aquell procediment, de manera que la norma se simplificaria moltíssim.